
BREU HISTÒRIA DEL JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR:

El Registre Civil

GEMMA PERICH I VIDAL

«**L**IBRO de apertura del Registro civil correspondiente a la sección primera del Registro de Nacimientos de Sant Estevan de Castellar compuesto de cuarenta y ocho folios que ha sido presentado a este juzgado para ser rubricado por el Sr. Juez en todas sus hojas y sellado con el de este Juzgado.

«Tarrasa, primero de enero de mil ochocientos setenta y uno.»

Aquesta és l'obertura del primer llibre de registres del Jutjat de Pau, es tracta del primer tom de naixements essent el primer registre en el dia de Reis, el 6 de gener de 1871, 5 dies deprés de l'obertura, aquest doncs, fou el del naixement d'Emília López Mañosa. Durant aquest primer any hi hauria 88 naixements registrats.

A primers del 1871, als Jutjats de Pau, fins aleshores encarregats de mantenir la pau dins la seva comunitat, se'ls encomanava una nova tasca: el Registre Civil. Aquest registre no era cap tipus de novetat, ja que feia alguns segles que se n'encarregava una altra institució: l'Església. No obstant hi havia un aspecte primordial, en aquest nou registre es diferenciava totalment la vida civil de la vida religiosa del poble. L'església havia encapçalat fins aleshores el control de la població a través del registre dels habitants de la seva parròquia, basat fonamentalment en els canvis naturals i socials que tota persona passava al llarg de la seva vida: el naixement, el matrimoni i la defunció. En particular, l'església registrava el bateig (no el naixement), el matrimoni i la defunció, per tant aquests registres parroquials han estat una font imprescindible per estudiar l'evolució de la població de qualsevol país, ja que amb aquestes dades dels registre es poden averiguar aspectes històrics de l'economia en èpoques determinades, aspectes sanitaris (epidèmies), fecunditat, esperança de vida, mortalitat infantil i adulta, etc. Tot això ha estat fonamental per estudiar la història d'un país, de la seva població.

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

Amb l'inici d'un registre no parroquial, és a dir, civil, s'obria la possibilitat de reconèixer la persona socialment en una vida que no seguís els ritus i doctrina de la religió de la seva comunitat. Així doncs, hi podia haver el casament civil, també legalment vàlid, i a més s'enregistraven els naixements i no els batejos, per tant no tant sols hi havia la possibilitat de ser reconegut sense ésser batejat sinó que a més per als estudiosos, són molt més vàlides aquestes dades de naixement i no les de bateig.

Aquesta diferència però, entre vida civil i vida parroquial dels fidels no era així. El Registre Civil quan s'instituí s'adaptà al parroquial i als ritus de l'església, tot i enregistrar un nou nat, i no el seu bateig, el que sí enregistrava era el matrimoni celebrat religiosament i no un matrimoni civil, possibilitat que encara no existia. El registre del matrimoni era una còpia exacte del certificat que entregava el capellà. Amb els primers llibres impresos del registre civil s'havia de complementar el següent:

«... se procede a inscribir el matrimonio canónico a que se refiere el acta que literalmente dice así: En (Castellar del Vallés) a ____ de _____ de mil novecientos _____; hallándome yo el infrascrito D. _____ en la Iglesia _____ a donde me trasladé como (delegado del Señor Juez) para asistir, en cumplimiento a lo dispuesto en el artículo 77 del Código Civil, a la celebración de este matrimonio, declaro que a mi presencia ha procedido el Presbítero D. _____ a unir en matrimonio canónico a D. _____ ...»

Per complimentar aquest imprès queda clar que únicament s'acceptava el matrimoni canònic i no el civil, per tant la diferència entre registre parroquial i registre civil no era tan clara, únicament era un instrument del poder civil per portar també un control dels ciutadans i no per a donar una nova opció civil a la societat, fora dels costums de la doctrina religiosa. Aquest imprès de registre matrimonial canviarà a partir de 1955, que coincideix en el Jutjat de Castellar amb el tom 23 de matrimonis, el nou imprès accepta, doncs, la possibilitat del matrimoni civil que actualment és un sistema molt extès i acceptat, no obstant a Castellar no es celebrà el primer matrimoni civil, és a dir, no canònic fins el 1982 en que es van portar a cap vuit matrimonis civils. Per tant el Registre Civil és imprescindible per estudiar la població actual, ja que únicament amb el registre parroquial tindríem una gran llacuna; són, doncs, els efectes de laïcització de la nostra societat.

Un altre apartat del Registre Civil, o millor dit, una altra època, fou la de la II República, ja que a diferència d'altres anys s'imposarà en el Registre Civil el bilingüisme, essent la primera vegada que els recent nascuts es poden inscriure amb un nom en català. Aquest canvi fou obra de les institucions polí-

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

Porta d'entrada al Jutjat de Pau

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

tiques de Catalunya d'aquella època a l'àmbit legislatiu iniciat amb l'Estatut del 1932 que ampliava l'acció del Govern de Catalunya.

A Castellar podem dir que a partir del juliol de 1934 coincidint amb el tom 28 de naixements, els noms dels recent nascuts estaran inscrits en català i en castellà, a més en les observacions i normes detallades al començament del tom assenyalen en el punt dos, que per posar el nom de la població cal que entre parèntesi s'hi posi el mot «Catalunya», per tal de ser substituït més endavant per les paraules comarca, província etc., quan ho estableixi la Generalitat.

El maig del 1937, amb l'arribada dels jaramillos¹ o forces d'ordre públic de la República s'inicia un període de limitacions dels poders del Govern autonòmic, segons Rafael Ribó, serà la primera ocupació de Catalunya; es tracta d'una limitació de les facultats autonòmiques i amb el Decret del 5 d'abril del 1938 queda derogat el govern de guerra, tercer tipus de Govern de Catalunya durant la Segona República, afectant també el tema que tractem ja que l'octubre de 1938 es tornarà a implantar un registre civil totalment castellanitzat. Així, segons l'article primer de l'Ordre Ministerial del Ministeri de Justícia, del 22 de setembre de 1938, declarava nul·les les inscripcions de naixement, matrimoni i defunció verificades durant l'època marxista i les transcripcions fetes en català de tal manera que les persones afectades a mesura que acudien al Jutjat municipal sol·licitaven el canvi de nom per tal d'ajustar-se a l'esmentada ordre ministerial. La majoria però de sol·licituds i canvis no fou fins a meitat dels anys quaranta, ja que moltes persones no sabien que ho havien de fer, i altres desconeixien la seva inscripció en català.

A part però, del Registre Civil, el Jutjat de Pau desenvolupa moltes altres tasques, de les quals us en parla en David, no obstant no són les mateixes que les d'uns anys abans, per exemple els judicis verbals sobre qüestions totalment diferents a la societat d'avui en dia, com era l'incompliment de matrimoni que podia portar a la deshonra de la noia, o bé els consentiments dels pares per a deixar casar les seves filles, ja que la majoria d'edat era als 25, després als 23 i, finalment, als 21, decretats per l'Estatut del 1932; el consentiment del pare per a deixar caçar i usar armes de foc, per estudiar i seguir carrera, per obtenir el carnet de conduir i el que moltes de les nostres mares ja saben: obtenir consentiment del marit per a viatjar a l'estranger, per exemple les famoses excursions a Lourdes, les visites dels familiars de fora, etc. No cal dir, doncs, que aquesta tasca del Jutjat ha canviat notòriament, potser el que menys ha canviat són els judicis verbals per qüestions de reclam de diners o per estafes i per baralles veïnals ja que són coses que malauradament sempre existiran.

1. RAFAEL RIBÓ: *El Govern de la Catalunya Autònoma (1931-1939)*, pp. 115-129, a «Formes i institucions del govern de Catalunya», col. *Curs d'Història de Catalunya*, 1. Institut Municipal d'Història, Eicions la Magrana, Barcelona 1983.

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

Vista actual de l'edifici

L'aspecte que més m'agradaria assenyalar és la relació entre ciutadà, en aquest cas, el castellarenc, i el Jutjat de Pau. Caldria dir que no ha estat una relació molt intensa, però que s'ha d'explicar per dos motius: el primer, parlant històricament, és que la gent desconeixia el sistema burocràtic, la ignorància de les normes en una societat encara poc controlada burocràticament implicava que hi haguessin problemes de no enregistrament, per aquesta raó i sobre tot entre 1910 i 1945 (corresponent als nascuts a finals del segle XIX), trobem gran quantitat d'Expedients per a la rectificació de la inscripció, ja que alguns castellarencs, casats, amb fills i alguns ja al final de la seva vida, s'adonaven que no estaven inscrits en el Registre i que per tant teòricament no existien, tan sols reconeixien i sabien de l'actuació d'aquest registre a nivell parroquial. El temps transcorregut i fora de plaç des del naixement, el qual no es podia comprovar per manca de l'Arxiu Parroquial, era aproximadament entre 65 i 70 anys, gairebé tota una vida, en la qual no havien necessitat cap tipus de paper procedent del Jutjat de Pau; el segon motiu, i que actualment és vigent, és el rebuig innat que tots tenim als papers i als tràmits burocràtics els quals ens superen i aconseguen desesperar-nos. L'avantatge però d'ésser un poble és que disposem d'una institució com aquesta i a més amb una gran facilitat i rapidesa per a

JUTJAT DE PAU DE CASTELLAR DEL VALLÈS

qualsevol tràmit, tant sols cal anar-hi. Pel que fa al funcionament real del Jutjat de Pau, a partir del Registre Civil, 1871, i abans d'aquest ens és desconegut ja que els documents no ens són prou vàlids. Molts problemes veritablement es solventaven de paraula, així que segurament els nostres jutges dirien, que fora dels papers, conèixer i solventar els problemes de pau i justícia a la seva comunitat així com la unió en matrimoni i la resolució de molts dels problemes familiars, ha estat el més important dins la seva funció com a jutge.